

Till: Socialdepartementet

Diarienummer: S2021/05712

Remissyttrande från: Sveriges Kvinnolobby

Datum och ort: 2021-11-19, Stockholm

Remissyttrande SOU 2021:41 Delbetänkande av VAB-utredningen, VAB för vårdåtgärder i skolan

Sammanfattning och övergripande kommentarer

En individualiserad föräldraförsäkring är avgörande för att bryta den ihållande ojämställdheten vad gäller omsorg om barn och obetalt hemarbete, men också på arbetsmarknaden. Det skulle leda till minskade skillnader mellan män och kvinnor vad gäller deltidsarbete, obetalt arbete, löner, karriärmöjligheter och i slutändan – pensioner. Särskilt viktig skulle det vara för de grupper av kvinnor som står långt från, eller ännu inte hunnit etablera sig på arbetsmarknaden. I enlighet med detta föreslår Sveriges Kvinnolobby att förändringarna i den tillfälliga föräldrapenningen ska inkludera att dagarna ska reserveras för vardera föräldern.

5. Överväganden och förslag

Sveriges Kvinnolobby tillstyrker förslaget att tillfällig föräldrapenning ska införas för en förälder till ett barn med sjukdom eller funktionsnedsättning under 12 år när föräldern behöver avstå från arbete i samband med medverkan i introduktion i skolan utifrån barnets behov av hjälp med vård eller behandlingsåtgärder.

Sveriges Kvinnolobby tillstyrker även förslaget att det ska finnas en rätt till tillfällig föräldrapenning i en ny ersättningsgrundande situation även för barn som är mellan 12-15 år, ännu ej fyllda 16, om det är styrkt att barnet har ett behov av särskilt tillsyn eller vård på grund av sjukdom, utvecklingsstörning eller annan funktionsnedsättning. Utredningens förslag skapar bättre förutsättningar för familjer med barn som har funktionsnedsättning och som har sämre ekonomi att klara av vardagen.

Vi delar dock inte utredningens analys att förslaget är positivt för jämställdheten utifrån att denna ersättning som främst används av kvinnor blir högre. Frågan om obetalt arbete och föräldraförsäkringen är betydligt mer komplex än så. Kvinnors större del av det obetalda arbetet får långsiktiga ekonomiska konsekvenser genom att de drabbar kvinnornas anknytning till arbetsmarknaden och karriärutveckling. Självklart ska obetalt arbete synliggöras och ersättas men så länge det inte delas jämställt får det stora negativa effekter för den ekonomiska jämställdheten. Vi vill understryka att det är viktigt att utredningen i sitt fortsatta arbete lämnar förslag på hur den tillfälliga föräldrapenningen kan delas mer lika mellan föräldrar och att de förslagen inkluderar situationer likt denna.

Försäkringskassan bör få i uppdrag att se över den information som ges till föräldrar under handläggningen vid ansökan om omvårdnadsbidrag och/eller tillfällig föräldrapenning. Likt framgår av utredningen är detta avgörande för att föräldrarna ska kunna ta rätt beslut gällande om bidraget är aktuellt för dem eller inte. Det behövs särskilda insatser vad gäller information om den tillfälliga föräldrapenningen och dess skillnad från exempelvis omvårdnadsbidrag för nyanlända föräldrar. Sådan information bör också innehålla en beskrivning av vilka konsekvenser det får för jämställdheten och

den enskilda föräldrarnas ekonomi och relation till barnet hur föräldrapenningen delas. Försäkringskassan sammanställer redan saklig och tillgänglig information kring detta som kan användas för syftet.

6. Konsekvenser

Likt utredningen beskriver blir det genom att det finns en grundersättning i den tillfälliga föräldrapenningen en mer likformig förutsättning för alla föräldrar att kunna medverka vid skolans introduktion. Förslaget förutsätter att föräldrarna avstår från arbete. Det krävs att utredningen har detta i åtanke och arbetar för att förändringen i stället ska leda till en minskning av de ekonomiska klyftorna i samhället. Delbetänkandet beskriver att förslaget ska gynna jämställdhetsmålen och påverka kvinnors livsinkomster positivt genom att obetalt arbete nu kommer att ge mer ersättning. Samtidigt poängteras i utredningen att ökad användning av tillfällig föräldrapenning riskerar att bidra till att arbetsgivare förväntar sig att kvinnor ska avstå arbete och därmed väljer att inte anställa dem. Det är beklagligt att det ännu inte getts något förslag till lösning på detta när medvetenhet finns om vilka riskerna är. Möjligheterna att avstå arbete och att gå ned i arbetstid kan vara förutsättningar för att kunna kombinera arbets- och familjeliv. Att det inte finns några begränsningar i vem av föräldrarna som använder den tillfälliga föräldrapenningen får som konsekvens att främst kvinnor nyttjar den. Det är inte bristen på möjligheten att vara borta från arbete och få tillräcklig ersättning i sig som är det största problemet, utan den ojämställda fördelningen av vilka som gör det. För att nå målet om en jämn fördelning av betalt och obetalt arbete, måste inte bara kvinnors förvärvsarbete öka, utan även mäns obetalda arbete. Utredningens förslag om ersättning vid tillfällig föräldrapenning i det specifika fallet ger inte konkreta lösningar eller förslag för att motverka problematiken i det här delbetänkandet.

Clara Berglund, generalsekreterare, Sveriges Kvinnolobby